IK BEN VINCENT EN IK BEN NIET BANG

Enne Koens
Met illustraties van Maartje Kuiper

THEMA'S

- Pesten
- Fantasie
- Vriendschap
- Anders zijn
- Geheimen

KERNDOELEN

- Nederlands 4B, 8B, 9A
- Kunst en cultuur 36A
- Burgerschap 20B

School is voor Vincent net survivallen. Je weet nooit welke ramp je kunt verwachten, dus je kunt maar beter op alles voorbereid zijn. Daarom kent Vincent het survivalhandboek uit zijn hoofd en heeft hij altijd een blikje bij zich met handige spullen. Maar de ergste ramp moet nog komen: het schoolkamp. Hij heeft nog zeven dagen om zich voor te bereiden. Maar dan komt er een nieuw meisje in de klas, en dat verandert alles.

1. Vooraf

Enne Koens schreef dit ontroerende portret over een jongen die gepest wordt. Wat dat doet met een kind maakt zij heel invoelbaar. Je ondergaat allerlei emoties tijdens het lezen en het boek is zo spannend dat je het niet kunt wegleggen. Vincent probeert zijn pesters het hoofd te bieden door zich te storten op het survivallen, een mooie vondst van schrijver Enne Koens. Ook krijgt Vincent hulp van imaginaire dieren. En gelukkig loopt het allemaal goed af.

2. Introductie

Laat het omslag zien en lees de titel voor. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Wat vind je van deze titel? Waar zou Vincent bang voor kunnen zijn?
- Wat vind je van het omslag, past dit goed bij de titel?
- Waar denk je dat het boek over gaat?

Blader door het boek. Vraag bijvoorbeeld:

- Hebben de hoofdstukken nummers, of is het boek anders ingedeeld?
- Wat valt je op aan de eerste pagina's?
- Door het boek zie je verschillende illustraties van dieren. Welke komen vaak terug?

Lees een klein stukje van het eerste hoofdstuk.

- Wat is je opgevallen?
- Wat vond je leuk aan dit stukje?
- Heb je een ander idee van het verhaal gekregen?

---

3. Voorlezen

Je leest steeds een aantal hoofdstukken uit het boek voor. Een suggestie hiervoor staat hieronder, maar meer of minder hoofdstukken voorlezen kan ook. Vervolgens ga je hierover in gesprek met de klas aan de hand van de Vertel eens-methode van Aidan Chambers. Door met elkaar te praten komen leerlingen erachter dat andere mensen een boek anders kunnen lezen, waardoor hun eigen leeservaring verdiept en verrijkt kan worden. Daarom is het belangrijk dat alles kan en mag worden verteld. Alle antwoorden zijn goed.

Vertel eens-methode

Je start met een of meer basisvragen van Chambers (zie verderop). Op basis van de reacties van de leerlingen vraag je door. Als een leerling iets spannend vindt, kun je bijvoorbeeld vragen: wat maakt dit stukje dan spannend? Welke woorden of zinnen zorgen voor die spanning? Probeer met behulp van doorvraagvragen in te gaan op de thema's uit het verhaal. Hoe je dit kunt doen, staat hieronder uitgewerkt. Deze vragen zijn bedoeld als voorbeeld, het doel is dat je inspeelt op waar de leerlingen zelf mee komen en hen laat vertellen wat ze vinden.

Doel van de vragen

De leerlingen gaan in gesprek over de thema's in het verhaal.

Basisvragen van Chambers:

- Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit deel van het boek?
  - Wat is je opgevallen?
- Wat vond je niet leuk?
  - Waren er stukken die je vervelend vond?
  - Heb je stukken overgeslagen? Welke?
- Wat was er moeilijk of onduidelijk?
  - Wat vond je vreemd?
  - Was er iets wat je nog nooit in een boek bent tegengekomen?
  - Was er iets wat je totaal verraste?
  - Waren er dingen die niet klopten?

Opmerking vooraf

In dit boek speelt het thema pesten voortdurend een rol. Wees alert op momenten in de klas waarop je dit ter sprake kunt brengen, bijvoorbeeld in relatie tot gebeurtenissen in de klas. Hoe kunnen we in de klas beter omgaan met pesten? Wat zouden we samen kunnen doen om pesten tegen te gaan?

Lees het hoofdstuk 'Een week eerder - Nog 7 dagen tot kamp' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:
- **Leugens vertellen:**
  - Wat voor beeld heb je van Vincent? Waar komt dit beeld vandaan?
  - Vincent verzint dat zijn teen gebroken is. Is dit liegen, of een leugentje om bestwil? Wat is het verschil? En mag je over dit soort dingen liegen?
  - Wat had Vincent ook kunnen doen, volgens jou?

- **Fantasie:**
  - Hoe voelt Vincent zich als hij met de dieren praat? Welk gevoel krijg jij hierbij? Op wat voor momenten praat jij ook tegen jezelf?
  - Vincent kan 'dromen met zijn ogen open' en praat met de eekhoorn, het veulen, de worm en het torretje. Wat denk je dat die dromen en dieren voor Vincent betekenen? Wat vind je hiervan?
- **Geheimen hebben:**
  - Vincent houdt zijn overlevingsblik geheim, zelfs voor zijn ouders. Wat zegt dat over hem? Hoe denk jij hierover?
  - Over zijn oppas zegt Vincent: 'Charlotte kent al mijn geheimen.' Wat vind je hiervan? Is het belangrijk om iemand als Charlotte in je leven te hebben? Waarom?
- **Rampen:**
  - Vincent is ervan overtuigd dat hij altijd voorbereid moet zijn op rampen. Wat vind jij?

Lees het hoofdstuk 'Nog 6 dagen' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:
- **Gepest worden:**
  - Vincent vertelt de herinnering aan zijn vernielde suède schoenen. Welk moment uit die herinnering raakt jou het meest? Hoe merk je dat het Vincent veel deed?
  - Welk beeld heeft Vincent van zichzelf? Klopt dit beeld, denk je?
  - Wat voor beeld heb je van Dilan? Waarom zou hij Vincent zijn gaan pesten?
  - Hadden Dilan en Vincent ook vrienden kunnen worden? Door welk fragment denk je dit?
  - Ná het pesten rent Vincent op zijn sokken naar huis. Hoe voelt hij zich? Hoe zou jij je voelen?
- **Nieuw zijn op school:**
  - Wat is jouw eerste indruk van De Jas?
  - Denk je dat De Jas haar eerste dag op school spannend vindt? Door welk fragment denk je dit? Hoe zou jij je eerste dag op een nieuwe school aanpakken?
  - De Jas deelt haar sushi en zegt later: 'Om je beter te leren kennen, gek.' Hoe verandert dat Vincents dag? Welk gevoel krijg jij hierbij?

Lees het hoofdstuk 'Nog 5 dagen' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:
- **Vriendschap:**
  - Merk je verandering in het gedrag van Vincent doordat De Jas aardig tegen hem doet? Door welk fragment denk je dat?
  - Als jij Vincent was, zou je De Jas dan meteen vertrouwen?
  - Vincent vertelt over de keer dat Dilan in groep 6 eens aardig deed tegen hem. Daarna gaat het over de spreekbeurt die was gewist. Welk gevoel krijg jij bij dit verhaal?
- **Verdriet:**
  - Hoe gaat Vincent met verdriet om?
  - Wat zou De Jas van Vincents ervaringen vinden?

Lees het hoofdstuk 'Nog 4 dagen' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:
- **Anders zijn:**
  - Hoe voelt Vincent zich? Kun je een stukje noemen waarin dat duidelijk wordt?
  - 'Altijd weer dat rotwoord'. Welk rotwoord wordt hier bedoeld, en waarom vindt Vincent het een rotwoord? Hoe denk jij daarover?
  - De therapiemevrouw blijft vragen 'waarom' Vincent gepest wordt. Wat voor beeld heeft Vincent van zichzelf?
- **Geheimen hebben / leugens vertellen:**
  - Charlotte wil met Vincents ouders praten, maar Vincent smeekt haar het niet te doen. Welk gevoel roept dit bij je op? Snap je waarom Vincent er zo over denkt?
  - Hoe komt het op je over dat Vincent een vriend verzon die Colombo heet? Welk gevoel roept dit bij je op?

Lees de hoofdstukken 'Nog 3 dagen' tot en met 'De laatste dag' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:

- **Angst:**
  - Hoe bereidt Vincent zich voor op het kamp? En wat zegt dit over hoe hij met zijn angst omgaat?
  - Vincent steelt stiekem voorraad uit de keukenkastjes. Waarom doet hij dat 's nachts en in het geheim, denk je? En wat vind je hiervan?

Lees het hoofdstuk 'Kamp' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:

- **Anders zijn:**
  - Waarom zou Vincent zich met Spiderman verbonden voelen, denk je? Helpt het om een superheld als voorbeeld te nemen?

- **Geheimen hebben:**
  - Vincent wil iets tegen zijn vader zeggen ('Papa?'), maar zegt dan toch: 'Niks'. Waarom houdt hij zich op het laatste moment in, denk je? Wat vind je van dit stukje?

- **Bang zijn:**
  - Hoe voelt Vincent zich als hij ontdekt dat zijn bed naast dat van Dilan staat? Welk gevoel roept dit bij jou op? Wat zou Vincent er op dat moment aan kunnen doen?
  - 's Nachts blijkt Dilans bed leeg en zoekt Vincent met zijn zaklamp door de kamer. Hoe bouwt de schrijver hier de spanning op? Welke zinnen vallen je op? Had je dit van Dilan verwacht?
  - Bij de beek fluistert Vincent: 'Ik ben Vincent en ik ben niet bang.' Hij zegt zelf dat het tweede 'zeker niet waar' is. Toch blijft hij het herhalen. Hoe komt dit op jou over?
  - In dit hoofdstuk wordt het begin van het boek (Vincent alleen in het donkere bos) verklaard. Wat denk je dat de reden is dat de schrijver met deze gebeurtenis is begonnen?

Lees het hoofdstuk 'Overleven' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:

- **Op jezelf vertrouwen:**
  - Vincent beseft dat hij niet terug kan naar het kamp én niet naar huis. Welke redenen geeft hij? Is er eigenlijk een verschil tussen overleven op school en overleven in de natuur? Wat zijn de overeenkomsten?
  - Vincent kiest ervoor om te gaan survivallen. Wat zou jij doen in zijn geval?
  - Boven op de rots mist Vincent zijn ouders. Welk gevoel roept dat bij je op?
  - Vincent denkt aan wat zijn moeder zegt: 'alles gaat altijd voorbij.' Hoe denk jij hierover?

- **Fantasie:**
  - Als Vincent verkleumd in het gras ligt, roepen de dieren 'WOTL!' (de Wil Om Te Leven). Welke rol spelen de dieren op dit dieptepunt, denk je?

- **Vriendschap/vertrouwen:**
  - Vincent geeft De Jas een 'opdracht': ze moet zijn schuilplaats vinden om mee te mogen. Wat zegt dit over Vincent? Hoe reageert De Jas op Vincents opdracht? Hoe denk jij hierover?

Lees het hoofdstuk 'Alles vertellen' voor.

- Begin met de basisvragen van Chambers. Vraag vervolgens door. Je kunt bijvoorbeeld ingaan op de volgende thema's:

- **Vriendschap/vertrouwen:**
  - Hoe komt het dat Vincent nu pas 'alles' aan De Jas vertelt? Wat zou jij hebben gedaan? Vind je hem angstig of juist dapper?
  - Wat vind je van de reactie van De Jas als Vincent vraagt of hij stinkt en of zij hem (niet) dom vindt? Is dit een belangrijk moment voor Vincent? Zal hij haar geloven?
  - Samen brullen Vincent en De Jas 'Niet normaal!' in het bos. Hoe voelt Vincent zich terwijl hij dat doet? Door welk fragment denk je dat?
  - 's Ochtends worden ze door de politie gevonden. Hoe reageren de andere kinderen, de juf en Vincents ouders als hij terugkomt? Wat valt je op? En wat vind je daarvan?

- **Pesten:**
  - Als Vincent en Dilan elkaar aankijken, slaat Dilan als eerste zijn ogen neer. Hoe komt dit op jou over? En waarom is dat moment belangrijk voor Vincent, denk je?
  - Vincent denkt over zijn klasgenoten: 'Dit doe ik ook voor hen.' Wat zou hij daarmee bedoelen?
- **Emotionele groei/jezelf durven zijn:**
  - Aan het eind zegt Vincent: 'Vanaf het moment dat ik begin te praten, ben ik niet bang meer.' Hoe past dat bij de titel van het boek, *Ik ben Vincent en ik ben niet bang*? Wat is er veranderd sinds het begin van het boek? Welke emoties herken je hierin?

Terugblik

Hebben jullie het hele boek gelezen? Praat samen na met behulp van de vragen van Chambers. Vraag bijvoorbeeld:

- Wat ga je anderen over dit boek vertellen?
- Wie zouden dit boek moeten lezen?
- We hebben naar elkaar geluisterd en van alles over het boek gehoord. Heb je je verbaasd over wat iemand zei? Wat zei diegene dan precies?
- Was er iets in dit boek wat je zelf weleens hebt meegemaakt?

4A. Verwerking:
Advies van de dieren

In het kort

Vincent praat in zijn fantasie met dieren: de worm, het veulen, de eekhoorn en het torretje. De leerlingen gaan onderzoeken welk dier voor welk gevoel of welke emotie staat. Daarna geven ze Vincent advies in een moeilijke situatie tijdens een korte theaterscène.

Introductie

Lees een paar fragmenten voor waarin Vincent met de dieren praat. Hieronder staan enkele suggesties; in de tekst staan er nog veel meer. Schrijf of teken de vier dieren op het bord: de worm, het veulen, de eekhoorn en het torretje.

p. 11: In mijn droom (…) een beetje flauw.

p. 12: ‘Kom op nou!’ roept het veulen. ‘Zo moeilijk is het toch niet?’ ‘Spring hoger!’ roept de eekhoorn. ‘Het lukt me niet,’ fluister ik terug.

p. 37: ‘Zijn ze weg?’ vraagt het veulen, opeens serieus. Ik kijk gespannen om me heen. Ja, ze zijn weg. ‘Zoek je schoenen, Vincent!’ roept de worm. ‘Dan kunnen we naar huis!’ ‘Ja, ja,’ antwoord ik. De worm wil altijd het liefst naar huis. Als het aan de worm ligt, ga ik helemaal nooit naar school.

p. 63: ‘Ga je zo naar school, Vincent?’ vraagt het torretje voorzichtig. De dieren zijn er en fluisteren met hun lieve stemmen troostwoorden in mijn oren. De warme adem van het veulen kriebelt in mijn nek.

p. 66: Ik zal me omdraaien en naar huis rennen met het veulen vlak achter me aan. De eekhoorn, de worm en het torretje zijn er ook. ‘Goed gedaan, Vincent!’ roept het veulen. En de eekhoorn gooit beukennootjes over zijn schouder om ze te verblinden, zodat ze ons niet kunnen inhalen. De worm steekt triomfantelijk zijn tong naar ze uit.

Kern

De leerlingen gaan in tweetallen of groepjes onderzoeken welk dier voor welk gevoel staat. Daarbij gebruiken ze het boek. Kies vervolgens een scène uit het boek waarin Vincent het moeilijk heeft. De leerlingen schrijven op kaartjes een advies aan Vincent vanuit het perspectief van een van de dieren. Je kunt meerdere scènes uitwerken als hier tijd voor is.

Afsluiting

Speel de scène na. Eén leerling is Vincent, vier leerlingen zijn de dieren. Ze geven advies dat op de kaartjes staat. Laat ze de zinnen eventueel uitwerken tot een echte dialoog. Ze verbeelden in deze scène letterlijk de strijd tussen verstand (worm), moed (eekhoorn), angst (tor) en gevoel/emotie (veulen).

4B. Verwerking:
Iedereen anders, allemaal hetzelfde

In het kort

Vincent wordt buitengesloten en hij denkt zelf dat dat komt doordat hij anders is dan anderen. Door de vriendschap met De Jas ontdekt hij dat je anders kunt zijn, maar er toch bij kunt horen. De leerlingen voeren een filosofisch gesprek over anders zijn. Ze maken een 'grondwet' voor de klas of school.

Introductie

Lees het stuk voor op de een na laatste pagina dat begint met 'Ik kijk Dilan aan' tot en met 'Ik ben anders, net als iedereen'. Praat over dit stukje met de leerlingen en blijf daarbij bij het boek. Waarom voelde Vincent zich al die tijd anders? Waar lag dat aan, volgens hem? Hoe komt het dat hij nu snapt dat het niet klopte wat hij dacht?

Kern

Voer een filosofisch gesprek met de klas. Bij een filosofisch gesprek geef je zelf geen oordeel, je laat kinderen praten en op elkaar reageren. Je houdt het gesprek gaande door nieuwe vragen te stellen en dóór te vragen bij antwoorden. Stel vragen als: Bestaat normaal? Wie bepaalt wat normaal is? Mag je anders zijn? Wat maakt dat iemand erbij hoort? Kun je aan iemands buitenkant zien hoe die vanbinnen is? Hoe kun je iemands gevoelens ontdekken? Hoe kun je omgaan met iemand die heel anders is dan jij? Als je ziet dat iemand wordt buitengesloten, wat kun je dan doen?

Laat de leerlingen vervolgens in groepjes nadenken over een 'grondwet' voor de klas (of school). Daarin staan de basisrechten van alle kinderen. Ze denken na over wat goede manieren zijn om met elkaar om te gaan ondanks verschillen en ze bedenken oplossingen voor problemen die kunnen ontstaan in een klas of op school. Bijvoorbeeld: Hoe zorg je ervoor dat niemand alleen blijft op het plein? Hoe reageer je als iemand een andere mening heeft dan jij? De oplossingen moeten geldig zijn voor alle kinderen in de klas of school.

Afsluiting

De leerlingen verwerken hun oplossingen in de 'grondwet' van de klas of school. Op een poster schrijven ze de artikelen die voor iedereen gelden. Denk bijvoorbeeld aan: *Alle kinderen worden gelijk behandeld. Er wordt niemand buitengesloten omdat die anders is.*

5. Verder lezen

Meer boeken over dit thema lezen?

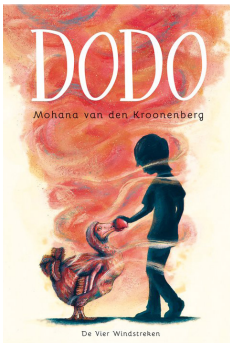

- In *Vandaag komen we niet meer thuis*, ook van Enne Koens, moet de tienjarige Mirza met zijn vader vluchten. Ze komen terecht in het geboorteland van Mirza's vader. Je leest hoe Mirza eerst worstelt met de veranderingen in zijn leven en hoe hij daarna langzaam een nieuw leven opbouwt en aansluiting vindt bij andere kinderen.

- *Dodo* van Mohana van den Kroonenberg gaat over Dorian die een rampzalige eerste dag in de brugklas beleeft. Hij vlucht in een fantasiewereld. *Dodo* is een verhaal over vriendschap en de kracht van fantasie, over geloven in elkaar en in jezelf en over dat niet alles altijd zo erg is als je denkt.

- In *Wie achter deze deur verdwaalt* van Rindert Kromhout en Tonke Dragt worden de kinderen in Laurenzo's klas door andere kinderen als 'dom' en 'gek' gezien. Zelf geloven ze dat inmiddels ook. Maar dan horen ze over het Koninkrijk der Kosmopolieten, waar álle kinderen welkom zijn.

Colofon

Deze lessen voor de basisschool zijn een uitgave van Stichting CPNB in het kader van Heel De Klas Leest 2026.

Coördinatie, (eind)redactie en productie
Stichting CPNB
Postbus 15555
1001 NB Amsterdam

Teksten: Patsboem! educatief

Vormgeving: Thomas Taris

hebbanIN DE KLAS

Stichting CPNB heeft al het mogelijke gedaan om de vermelde gegevens op juistheid te controleren en is niet verantwoordelijk voor eventuele onjuistheden hierin.

Heel De Klas Leest is onderdeel van Heel Nederland Leest.

Een campagne van: CPNB

Met dank aan: Lezen Stichting Lezen

Wie leest heeft een goed verhaal